

مقایسه حل مساله، تعهد و آمیختگی عاطفی زوجین دارای روابط

فرازناشویی و فاقد روابط فرازناشویی

ریحانه اسکندری نسب

کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان

eskandari.reyhane@gmail.com

ویدا اندیشمند

هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان

Dr.vidaandishmand@gmail.com

چکیده

هدف از این پژوهش مقایسه حل مساله، تعهد و آمیختگی عاطفی زوجین دارای روابط فرازناشویی و فاقد روابط فرازناشویی بود. روش تحقیق علی مقایسه ای و جامعه آماری شامل کلیه زوجین دارای روابط فرازناشویی و فاقد روابط فرازناشویی شهر کرمان بود. نمونه تحقیق ۸۴ نفر (۴۲ نفر دارای روابط فرازناشویی و ۴۲ نفر فاقد روابط فرازناشویی) بود که با استفاده از روش نمونه گیری در دسترس (از مراکز مداخله در خانواده به منظور کاهش طلاق، مرکز مشاوره نادری، پویا و پیوند شهر کرمان) انتخاب شدند. به منظور جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه عملکرد خانواده مک مستر (۱۹۸۳) استفاده شد. اطلاعات پس از جمع آوری با استفاده از روش T مستقل مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که بین این دو گروه از زوجین در حل مساله، تعهد و آمیختگی عاطفی تفاوت معنی داری وجود دارد و بیشترین تفاوت در متغیر آمیختگی عاطفی مشاهده می شود.

واژگان کلیدی

حل مساله، تعهد عاطفی، آمیختگی عاطفی، رابطه فرازناشویی، رابطه زناشویی

Abstract

The aim of this study was to compare Problem Solving, Commitment and emotional integration in spouses with and without extra-marital relationship. Research method was Causal-comparative, The study population consisted of all couples with extramarital relationships and with out extramarital relations. the sampel was 84 persons (42 persons with extramarital relationships and 42 persons without any extramarital relations), who were selected by convenience sampling method. In order to collect information McMaster Family functioning questioner(1983) were used. The data were analyzed by using independent T. Test. The results showed there is a significant difference between these two groups of couples in problem solving, commitment and emotional integration,

And the biggest difference can be seen in the emotional integration.

Key Words: Problem Solving, emotional Commitment, emotional integration, extra-marital relationship, marital relationship,

مقدمه

خانواده به عنوان اولین واحد اجتماعی که همواره وظایف و کارکردهای متفاوتی را به عهده داشته، رابطه تنگاتنگی را با جامعه و نهادهای اجتماعی دارد. تغییرات و تحولات در جامعه منوط به زمینه سازی و پی ریزی عوامل تغییر در خانواده می باشد و بالعکس. خانواده یکی از مهمترین نهادهای اجتماعی است که متولی امر جامعه پذیری و تولید شخصیت است. خانواده هر فرد دارای ابعاد و شاخص های متفاوتی است که می تواند در شکل گیری شخصیت فرد موثر باشد. در اشکال مختلف آن، نهادی است که از دیرباز کارکردهای فردی و اجتماعی مهمی را ایفا نموده است. آگبرن^۱ (۱۹۳۴) شش کارکرد اصلی را برای خانواده مطرح کرد که عبارتند از: ۱- تولید مثل ۲- حمایت و مراقبت ۳- جامعه پذیری ۴- تنظیم رفتار جنسی ۵- عاطفه و همراهی ۶- اعطای پایگاه اجتماعی (پاتنام^۲، ۲۰۰۶ به نقل از اکبری و همکاران، ۱۳۹۰). اگرچه خانواده کارکردهای دیگری هم دارد؛ مانند: آموزش، تربیت دینی، تأمین نیازهای اقتصادی، رشد و تثبیت شخصیت و... ولی شش مورد یادشده از کارکردهای مهم برای خانواده است. استین هاور و همکارانش، فرایند کارکرد خانواده را در طول پنج بعد مطرح کردند که عبارتند از: ۱. انجام وظیفه ۲. ایفای نقش ۳. ارتباط (از جمله ابراز عاطفی) ۴. دخالت عاطفی و ۵. کنترل (هاور^۳، ۲۰۰۵). یکی از مدل های کارکرد خانواده سالم مدل ساختی است. مینوچین^۴ خانواده ای را که کارکرد سالم دارد چنین تعریف می کند: خانواده ای که بین اعضای آن مکملیت وجود دارد. از ویژگی های این خانواده برون سازی متقابل اعضا با نیازهای یکدیگر، مرزهای روشن و منعطف، قدرت حل تعارض و ایجاد تغییرات متناسب با چرخه حیات خانواده است (مینوچین، ۱۳۹۲).

در جدیدترین تعریف گفته می شود که کارکرد خانواده، تلاش مشترکی برای برقراری و حفظ تعادل در خانواده است (ثنایی، ۱۳۸۹). زمانی که این تعادل بهم خورد، کارکرد خانواده دچار اختلال می گردد. در چنین شرایطی، خانواده از مسیر خود خارج می شود. فرزندان دچار سردرگمی شده و احتمال درگیر شدن با انواع آسیب های اجتماعی وجود دارد. زوجین که دیگر بر زندگی کنترلی ندارند، آسیب های روحی و روانی بسیاری را متحمل می گردند. مواردی وجود دارد که کارکرد خانواده را متأثر می سازند. در اینجا اصلاح روابط و شرایط حاکم بر خانواده همواره محتاج بازبینی و اصلاح در نظام ارزشی و هنجارهای رسمی و غیر رسمی اجتماع است. با قائل بودن ارتباط عمیق و اثرات متقابل میان حوزه خصوصی (خانواده) و حوزه عمومی (جامعه)، مسائل مربوط به خانواده را بطور بنیانی و اساسی می توان تحلیل نمود (بارکر، ۱۳۸۹).

شایع ترین و مخرب ترین مشکلات در ازدواج های شکست خورده، مشکلات ارتباطی است (سوزان^۵ و همکاران، ۲۰۰۶). ماهیت ارتباط زناشویی، سرچشمه عمده ناخشنودی و تعارضات زناشویی^۶ است (سیفترز و شوارتز^۷، ۲۰۱۰). حد بالای مشکلات ارتباطی داشتن روابط فرازناشویی است. به اعتقاد گلاسر^۸، زوج ها زندگی مشترکشان را با عشق شروع می کنند، ولی مشاهده می شود که صمیمیت اولیه به تدریج رنگ می بازد. با گذشت زمان زندگی برخی از زوجین به جدایی کشیده می شود. اما اکثریت به زندگی مشترکشان با آهنگی یکنواخت و ملال آور ادامه می دهند. مهمترین انگیزه زن و مرد متأهلی که به سوی روابط نامشروع کشیده می شود، تجربه مجدد صمیمیت فردی و جنسی است. چیزی که دیگر آن را در زندگی مشترکشان نمی یابند. بنابراین جذابیت روابط نامشروع بدین دلیل است که طرفین عیب جویی، سرزنش و شکوه نمی کنند یا نق نمی زنند (گلاسر، ۲۰۰۴).

روابط فرازناشویی پدیده ایست که اغلب به خاطر برطرف شدن نیازهای عاطفی فرد از طریق روابط خارج از حیطه زناشویی به وقوع می پیوندد. بی وفایی و خیانت نوعی اختلال در رفتار است، زیرا با توجه به عوارض ناهنجار و نامطلوبی که به همراه دارد، آسیب ها و مشکلات مختلفی را برای هر یک از افراد ایجاد می نماید (کاوه، ۱۳۸۷). شواهدی وجود دارد که افراد، روابط جنسی خارج از زناشویی را غالباً به عنوان یکی از دلایل مشکلات ازدواج، استفاده از درمان های زناشویی، جدا شدن و طلاق مطرح می کنند. علیرغم آنکه عقاید و رفتارهای افراد مختلف نسبت به روابط فرازناشویی و پیامدهای آن منفی است، ولی روابط خارج از حیطه زناشویی^۹ هم برای زنان و هم برای مردان اتفاق می افتد و نرخ وقوع آن بر اساس نمونه گیری و تعریف از آن متفاوت است و از میزان تقریبی ۱۲٪ تا

1 Agbern

2 Patnam

3 Hauer

4 Minuchin

5 Susan

6 marital conflict

7 Siffert & Schwarz

8 Glasser

9 Extra Marital Involvement

۷۵٪ برای افراد متأهل که حداقل یکبار با آن مواجه شده اند، تغییر می کند (آلن و بوکام^۱، ۲۰۰۴). جدیدترین تحقیقات نشان داده است که یک سوم مردان و یک چهارم زنان حداقل یکبار این در طول زندگی مشترکشان درگیر این پدیده بوده اند (مارک^۲ و همکاران، ۲۰۱۱).

در ایران آمار دقیقی از میزان روابط فرازنشویی ارائه نشده است اما می دانیم برقراری رابطه فرازنشویی متأثر از عوامل مختلفی می تواند باشد. مطالعات انجام شده در این خصوص بیشترین عوامل را موضوعاتی چون تحصیلات زوجین، محل سکونت، پخش فیلم های ماهواره ای، اعتقادات مذهبی، شرایط مالی و مسائل جنسی دانسته اند (دژکام، ۱۳۹۱). فتحی و همکاران (۱۳۹۲)، دژکام (۱۳۹۱) و استفانو و اولالا (۲۰۰۸) در تحقیقات خود نشان داده اند که وجود روابط فرازنشویی روابط عاطفی خانواده را متأثر می سازد. در این پژوهش، سوال این است که آیا بین قدرت حل مساله، تعهد و آمیختگی عاطفی زوجین دارای روابط فرازنشویی و فاقد روابط فرازنشویی تفاوت معنی داری وجود دارد؟

روش تحقیق

از آنجا که موضوع این تحقیق مقایسه قدرت حل مساله، تعهد و آمیختگی عاطفی زوجین دارای روابط فرازنشویی و فاقد آن بود، این پژوهش از بعد هدف یک تحقیق بنیادی، نوع داده ها کمی و از لحاظ روش گردآوری داده ها یک تحقیق توصیفی از نوع علی مقایسه ای بود. جامعه آماری تحقیق شامل تمامی زوجین دارای روابط فرازنشویی و فاقد روابط فرازنشویی شهر کرمان بود. نمونه تحقیق شامل دو گروه زوجین دارای روابط فرازنشویی و مراجعه کننده به مراکز مشاوره در سال ۱۳۹۴ به تعداد ۴۲ نفر و گروه دوم شامل زوجین فاقد روابط فرازنشویی به تعداد ۴۲ نفر بود که با روش نمونه گیری در دسترس از مراکز مشاوره مداخله در خانواده به منظور کاهش طلاق، مرکز مشاوره نادری، پویا و پیوند شهر کرمان انتخاب شدند. سعی شده که زوجین دو گروه از نظر سطح تحصیلات، درآمد، مدت ازدواج و تعداد فرزندان مشابه باشند. ابزار تحقیق، پرسشنامه کارکرد خانواده اپشتاین، بالدوین و بیشاب^۳ (۱۹۸۳) بود. این پرسشنامه ۵۳ سوالی، جهت سنجش کارکرد خانواده در سال ۱۹۸۳ بر اساس الگوی مک مستر تدوین شده است. پرسشنامه دارای مقیاس های حل مساله، روابط، نقش ها، تعهد عاطفی، درگیری عاطفی و کنترل رفتار می باشد که تنها از سوالات حل مساله، تعهد و آمیختگی عاطفی استفاده شده است. نمره گذاری آن بر طبق طیف لیکرت کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم (۱ تا ۴) است. نمره گذاری سوالات ۱-۲-۸-۱۰-۱۴-۱۵-۱۶-۲۰-۲۲-۲۳-۲۸-۲۹-۳۲-۳۴-۳۶-۳۷-۳۸-۴۰-۴۳-۵۰-۵۱ و ۵۳ وارونه انجام می شود (کاملاً موافقم: ۴، موافق: ۳، مخالف: ۲ و کاملاً مخالف: ۱). نمرات آیتم های تشکیل دهنده هر خرده مقیاس ها را با هم جمع شده و نمره بدست آمده گویای عملکرد خانواده در آن مؤلفه است. پایایی مربوط به مقیاس های این پرسشنامه بین ۰/۷۲ تا ۰/۸۳ محاسبه شده است (برشان و همکاران، ۱۳۹۲). جهت پاسخ به فرضیه های تحقیق از آزمون T مستقل استفاده شده و کلیه تجزیه و تحلیل های آماری با بهره گیری از نسخه آماری SPSS-۱۹ صورت گرفته است.

یافته ها

پاسخ به فرضیات

(۱) بین قدرت حل مساله زوجین دارای روابط فرازنشویی و فاقد روابط فرازنشویی تفاوت معناداری وجود دارد.

¹Allen & Baucom

²Mark

³Epstein, Baldwin & Bishop

جدول ۱: نتایج آزمون T مستقل مقایسه قدرت حل مساله زوجین دارای روابط فرازنشویی با زوجین فاقد روابط

فرازنشویی

آزمون T مستقل برابری میانگین ها			آزمون لوین برای برابری واریانس ها		S	\bar{X}	N	گروه	متغیر
Sig	df	T	Sig	F					
.۰/۰۰۰	۵۸	۴/۹۹	.۰/۵۱	.۰/۳۵	۳/۹	۹/۰۶	۴۲	زوجین دارای روابط فرازنشویی	تفاوت در مساله
					۴	۱۶	۴۲	زوجین فاقد روابط فرازنشویی	

به منظور بررسی معنی داری تفاوت میانگین قدرت حل مساله زوجین دارای روابط فرازنشویی با میانگین قدرت حل مساله زوجین فاقد روابط فرازنشویی از آزمون T مستقل استفاده شده است. طبق نتایج جدول (۱)، مقدار آزمون T تفاوت میانگین ها برابر با ۴/۹۹ و مقدار $P < ۰/۰۰۰$ بوده، بنابراین بین دو گروه زوجین از لحاظ قدرت حل مساله تفاوت معناداری وجود دارد.

(۲) بین تعهد عاطفی زوجین دارای روابط فرازنشویی و فاقد روابط فرازنشویی تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۲: نتایج آزمون T مستقل تفاوت میانگین تعهد عاطفی زوجین دارای روابط فرازنشویی با زوجین فاقد روابط

فرازنشویی

آزمون T مستقل برابری میانگین ها			آزمون لوین برای برابری واریانس ها		S	\bar{X}	N	گروه	متغیر
Sig	df	T	Sig	F					
.۰/۰۰۰	۸۲	۷/۳۸	.۰/۸۴	.۰/۰۴۱	۳/۳۱	۱۱/۹	۴۲	زوجین دارای روابط فرازنشویی	تفاوت در تعهد
					۳/۹۷	۲۰/۴۲	۴۲	زوجین فاقد روابط فرازنشویی	

به منظور بررسی معنی داری تفاوت میانگین تعهد عاطفی زوجین دارای روابط فرازنشویی با میانگین تعهد عاطفی زوجین فاقد روابط فرازنشویی از آزمون T مستقل استفاده شده است. مطابق جدول (۲)، مقدار آزمون T تفاوت میانگین ها برابر با ۷/۳۸ و مقدار $P < ۰/۰۰۰$ بوده، بنابراین بین دو گروه زوجین از لحاظ تعهد عاطفی تفاوت معناداری وجود دارد.

(۳) بین آمیختگی عاطفی زوجین دارای روابط فرازنشویی و فاقد روابط فرازنشویی تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۳: نتایج آزمون T مستقل تفاوت میانگین آمیختگی عاطفی زوجین دارای روابط فرازنشویی با زوجین فاقد روابط

فرازنشویی

آزمون T مستقل برای میانگین ها			آزمون لوین برای برابری واریانس ها		S	\bar{X}	N	گروه	متغیر
Sig	df	T	Sig	F					
.۰۰۰۰	۸۲	۸/۴۲	۰/۰۱۶	۶/۱۵	۴/۷۲	۱۲/۶	۴۲	زوجین دارای روابط فرازنشویی	آمیختگی عاطفی
					۵/۱	۲۲/۳۶	۴۲	زوجین فاقد روابط فرازنشویی	

به منظور بررسی معنی داری تفاوت میانگین آمیختگی عاطفی زوجین دارای روابط فرازنشویی با میانگین آمیختگی عاطفی زوجین فاقد روابط فرازنشویی از آزمون T مستقل استفاده شده است. مطابق جدول (۳)، مقدار آزمون T تفاوت میانگین ها برابر با ۸/۴۲ و مقدار $P < ۰/۰۰۰$ بوده، بنابراین بین دو گروه زوجین از لحاظ آمیختگی عاطفی تفاوت معناداری وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش به منظور بررسی مقایسه حل مساله، تعهد و آمیختگی عاطفی زوجین دارای روابط فرازنشویی و فاقد روابط فرازنشویی انجام گرفت. بدین منظور ۴۲ نفر دارای روابط فرازنشویی و ۴۲ نفر فاقد روابط فرازنشویی انتخاب و به پرسشنامه پژوهش پاسخ دادند. نتایج پژوهش نشان داد که بین قدرت حل مساله زوجین داری روابط فرازنشویی و فاقد روابط فرازنشویی تفاوت معناداری وجود دارد. قدرت حل مساله زوجین فاقد روابط فرازنشویی بیشتر از زوجین فاقد روابط فرازنشویی است. این یافته با نتایج پژوهش جین فریا (۲۰۰۹) همخوان است. معمولاً زوجینی که توانایی حل مساله پایینی دارند بیشتر دچار معضلات خانوادگی می شوند و از سوی دیگر برهم خورد آرامش خانواده و آن هم در شرایطی که یکی از زوجینی به دیگری خیانت نماید، توانایی خوب اندیشیدن را برای رفع مشکلات می گیرد و زوجین کمتر به گفتگو با یکدیگر می نشینند. اینجاست که زوجین احساس استیصال می نمایند. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که بین تعهد عاطفی زوجین دارای روابط فرازنشویی با زوجین فاقد روابط فرازنشویی تفاوت معناداری وجود دارد. میانگین تعهد عاطفی زوجین فاقد روابط فرازنشویی بالاتر از زوجین دارای روابط فرازنشویی است. این یافته با نتایج تحقیقات فتحی و همکاران (۱۳۹۲)، دژکام (۱۳۹۱)، حسن آبادی (۱۳۹۱)، شریفی (۱۳۹۱)، عباسی مولید (۱۳۹۰)، رضایی (۱۳۹۰)، تریاس و جیسن (۲۰۱۳) و سیندر و همکاران (۲۰۰۸) همخوان می باشد. هر کدام از این محققان در پژوهش های خود نشان داده اند که وجود روابط فرازنشویی همراه با کاهش احساسات و عواطف می باشد. بدون شک، زمانی که یک فرد تمام افکار خود را معطوف به فرد دیگری می نماید، می تواند به شریک زندگی خود و حتی فرزندان ابراز محبت نماید. این دسته افراد چنانچه زمانی داشته باشند، این زمان را صرف نفر سوم می نمایند. از دیگر یافته های پژوهش حاضر تفاوت معنی دار بین آمیختگی عاطفی زوجین دارای روابط فرازنشویی با زوجین فاقد روابط فرازنشویی بود. میانگین آمیختگی عاطفی زوجین فاقد روابط فرازنشویی بالاتر از زوجین دارای روابط فرازنشویی است. این یافته با نتایج تحقیقات فتحی و همکاران (۱۳۹۲)، دژکام (۱۳۹۱)، حسن آبادی (۱۳۹۱)، شریفی (۱۳۹۱)، عباسی مولید (۱۳۹۰)، رضایی (۱۳۹۰)، تریاس و جیسن (۲۰۱۳) و سیندر و همکاران (۲۰۰۸) همخوان می باشد. آمیختگی عاطفی یعنی به فکر دیگری بودن. در این شرایط اهمیت مسائل زندگی همسر کمتر از اهمیت مسائل خود فرد نیست. این شرایط و این ارتباط عاطفی را در بین زوجین همدل می توان دید. زوجینی که به همسر خود احترام می گذارند، نه زوجینی که همسر خود را زیر پا گذاشته و به فرد دیگری ابراز علاقه و محبت می نمایند. در شرایط خیانت و بی وفایی، معمولاً چنان نفرتی در فرد مورد خیانت، شکل می گیرد که این احساس نمی گذارد، وجود همسر برای فرد اهمیت داشته باشد.

از آنجایی که زوجین دارای روابط فرازنشویی، در بعد عاطفی و آمیختگی عاطفی دچار مشکل هستند. اگر این شرایط حاصل روابط فرازنشویی باشند پیشنهاد می شود که مشاوران و روانشناسان خانواده، از تکنیک های درمانی مختلف استفاده نمایند تا این شکاف عاطفی ترمیم شود و چنانچه نبود روابط عاطفی، زمینه ساز روابط فرازنشویی باشد، پیشنهاد می شود که نهادهای مسئول قبل از ازدواج، برای زوجین دوره های آموزشی متعددی را تدارک ببینند، به صورتی که زوجین مهارت برقراری ارتباطات عاطفی را قبل از ازدواج کسب

نمایند. همانطور که عنوان شد زوجین دارای روابط فرازنشویی فاقد آمیختگی عاطفی هستند. به عبارتی فرد خیانت کننده احساس نگرانی در مورد فرد مقابل ندارد. طبق صحبت افرادی که مورد خیانت و بی وفایی قرار گرفته اند، علت آن، نبود عاطفه در خانواده است و چنانچه اکثر افراد مورد خیانت قرار گرفته عنوان نمودند، که در خانواده همسرشان روابط عاطفی برقرار نیست. بدین ترتیب پیشنهاد می شود که برای رفع مشکل آمیختگی عاطفی، مشاوران و درمانگران خانواده به بررسی پیشینه عاطفی خانواده پرداخته و با استفاده از خانواده درمانی ریشه این مسئله را بطور بنیادی در خانواده فرد خیانت کننده شناسایی نموده و درمان نمایند. در راستای بحث آمیختگی عاطفی، پیشنهاد می شود که مسئولان آموزش و پرورش از همان دوران ابتدایی در کنار توجه به امر آموزش دروس به آموزش مهارتهای زندگی و برقراری روابط عاطفی، شناخت هیجانات و نحوه پاسخگویی به هیجانات توجه داشته باشند و به دانش آموزان نحوه برقراری روابط عاطفی و همدلی را آموزش دهند تا در زندگی زناشویی در این بعد دارای ناتوانی نباشند. نتایج پژوهش نشان دادند که زوجین دارای روابط فرازنشویی در مهارت حل مساله ضعیف تر از زوجین فاقد روابط فرازنشویی می باشند. می دانیم که در برخی موارد، رفتارهای نامناسب طرف مورد خیانت، به این گونه روابط دامن می زند. چنانچه فرد با نحوه برخورد و حل مساله در این شرایط آگاه باشد چه بسا در موارد متعددی بتوان از تشدید روابط فرازنشویی جلوگیری بعمل آورد. بنابراین پیشنهاد می شود که دوره های آموزشی متعددی برای زوجین به صورت عمومی از سوی نهادهای مسئول در امر استحکام خانواده برگزار شود و مهارت حل مساله به زوجین آموزش داده شود.

منابع

- اکبری، زهرا، شفیعی آبادی، عبدالله، هنرپروران، نازنین، مقایسه سبک دلبستگی در مردان متأهل با روابط فرازنشویی و فاقد روابط فرازنشویی، اندیشه و رفتار، دوره پنجم، شماره ۲۰، ۱۳۹۰.
- بارکر، فیلیپ، ۱۹۹۸، خانواده درمانی، ترجمه محسن دهقانی، زهره دهقانی، ۱۳۸۹، تهران، انتشارات رشد، چاپ دوم.
- برشان، ادیبه، بنی اسد، اسما، عباسی، رضا، بررسی مقایسه ای عملکرد خانواده در دو گروه نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی، همایش پیشگیری از آسیب های نوپدید، ۱۳۹۲.
- ثناپی، باقر، ۱۳۸۹، مقیاس های سنجش خانواده و ازدواج، چاپ اول، تهران، مؤسسه بعثت انتشارات.
- حسن آبادی، حسین، مجرد، سعید، سلطانی فر، فاطمه، اثر بخشی درمان هیجان مدار بر سازگاری زناشویی و عواطف مثبت زوج های دارای روابط خارج از ازدواج، پژوهش های روانشناسی بالینی و مشاوره، ۱(۲)، ۱۳۹۱، صفحات ۲۵-۳۸.
- دژکام، محمدرضا، خیانت به همسر در زندگی زناشویی، شادکامی و موفقیت، سال نهم، شماره ۱۰۲، ۱۳۹۱، صفحات ۴۲-۴۳.
- رضایی، مرجان، رابطه بین ویژگی های شخصیتی و سبک دلبستگی باتماایل به روابط فرازنشویی در بین زوجین، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۹۰.
- شریفی، مرضیه، حاجی حیدری، مهناز، خوروش، فریبرز، فاتحی زاده، مریم، رابطه طرحواره های عشق و توجیه روابط فرازنشویی در زنان متأهل شهر اصفهان، تحقیقات علوم رفتاری، دوره ۱۰، شماره ۶، ۱۳۹۱، صفحات ۵۲۵-۵۳۴.
- عباسی مولید، حسین، رابطه تعهد زناشویی با ارزش های فرهنگی زوجین: مطالعه موردی استان خراسان جنوبی، فصلنامه مطالعات انتظامی شرق، پیش شماره مهر، ۱۳۹۰، صفحات ۷-۱۴.
- فتحی، منصور، فکرآزاد، حسین، غفاری، غلامرضا، بوالهروی، جعفر، عوامل زمینه ساز بی وفایی زناشویی زنان، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال سیزدهم، شماره ۵۱، ۱۳۹۲، صفحات ۱۰۹-۱۳۱.
- مینوچین، سالواردور، خانواده و خانواده درمانی، ترجمه باقر ثناپی، ۱۳۹۲، تهران، انتشارات امیرکبیر.
- Allen, E. S., & Baucom, D. H. (2004). Adult attachment and pattern of extra dyadic involvement. *Family Process*, 43, 467-488.
- Glasser W. (2004). *Marriage without fail: Integration*. Translated by Khoshneyyat and Barazandeh.
- Jeanfreau, M, M. (2009). A qualitative study investigating the decision – making process of women, participation in marital infidelity. *kansas state university*. Mashhad: Mohaghegh.
- Mark KP, Janssen E, Milhausen RR. (2011). Infidelity in heterosexual couples: demographic, interpersonal, and personality-related predictors of extradyadic sex. *Arch Sex Behav*; 40(5): 971-82.
- Siffert, A., & Schwarz, B. (2010). Spouses' demand and withdrawal during marital conflict in relation to their subjective well-being. *Journal of Social and Personal Relationships*. 28(2) 262-277.
- Stefano JD, Oala M. (2008). Extramarital affairs: Basic considerations and essential tasks in clinical work. *Journal of Counseling and Therapy for Couples and Families* 2008; 16(1):13-19.

Psychology and Educational Sciences Law and Social Sciences at the beginning of Third Millennium

Susan, J.C., Keith, S.D., & Rachel, M. (2006). Marital Problem solving behavior in depression and marital distress, *Journal of abnormal psychology*, 115:20-38.

Snyder DK, Baucom DH, Gordon KC.(2008). An integrative approach to treating infidelity. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Family*: 16(4). 300-307.

Treas, J., & Giesen, D. (2013). Sexual infidelity among married and cohabiting Americans. *Journal of Marriage and Family*, 62(1), 48.